

FEKETÉN PARÁZSLÓ GYÖNGYÖK

Jónás Judit létigéi

Raddát képzelnők ilyennek, Daniló leányát, a Makar Csudrából. Lorca Roman-cerója sem formázna mást. Címzett sóhajok között él, s számára, ahogy Lojko L. mondaná — „csak pillanat a csend.”

*

A cigányság emancipációja, hazára találása nem oly régi keltű. Ahhoz, hogy ez fájdalommentesebb és mind teljesebb legyen, elsősorban az etnikum önnön értelmiségre számíthatunk. Péli Tamás vászonra álmódott Cigánykrisztusa éppúgy a megváltás része lehet, mint Bari és Osztóján versvíziói, vagy Lojko Lakatos színpadszituációja. A művészi láttatás ereje szinte korlátlan lehetőséget hordoz. A megjelenítés, a katarzisteremtés igazi színtere azonban a pódium. Ezt ismerte fel és használta ki jó érzéssel Lorca műsorában a Pécsi Nemzeti Színház cigányszármazású művésznője, Jónás Judit. Ez a „mandula- és tejszagú nomád tündér” a pécsi Corso Kávéházat adta meg találkozásunk színhelyéül. Beszélgetésünket ott rögzítettük.

— *Lakatos Menyhért írja egyhelyütt, hogy boldog az, aki megjelölheti helyét születésének, ahová az emlékezés karóját leütheti. Jónás művésznő „karója” hol található?*

— Botorság lenne ezt

az „ominózus karót” egy helységnév (Nógrád, Boldva, Bükkaranyos) megnevezésével kimeríteni, hisz az ember mindenütt azonos önmagával, letlégyen is

A művésznő fiával, Valentinnal

az a világ bármely pontján. Gondoljon csak arra, hogy Ady is Párizsban írta meg a számomra egyik legszebb magyar verset: a Párizsban járt az ősz címűt.

— *Hírlik, hogy szülei sokat „meditáltak arról”, miként lehet továbbjutni a „cigánysághoz”?*

— Kérdésre Choli Daróczi József egyik verskérdésével válaszolhatok: „Éltél már közönykenyéren/ mint az, kinek homlokán ég a megvetés,/ mert rátapadt a múlt?” Az előítéletekkel szembeni megfelelés lehetett számukra az a motiváció, ami arra sarkallta őket, hogy nekünk, gyermekeiknek, egy minőségében más életteret biztosítsanak. Ezért is költöztek a főváros vonzáskörzetébe, ahol a ta-

nulás feltételei szinte korlátlanul voltak jelen.

— *A Ki mit tud?, majd sikerek és kudarcok vegyesen. Végül Marton László osztályában színi-diplomát szerez.*

tem meg. Először Békés Sándor — a pécsi körzeti televízió vezetője — keresett meg egy cigányműsor tervével. Két esztendőnek kellett eltelnie, hogy ez valósággá is váljon. A forgatásokat megelőzően konzultálunk a témáról, hisz a cigányság sajátos rezzenései olykor egészen más megjelenítést kívánnak. Mint a műsor vezetője, elsősorban személyiségem kisugárzásával (ha van!?) hathatok.

— *A cigánysors megjelenítésében, múltjuk és jelenük művészi láttatásában nagy lehetőségek rejlenek. Ez motiválta tán egy cigányszínház létrehozásában?*

— Mindenképpen. Régtől dédelgetett álomom válna valósággá. Maga az épület már áll, Érden a balatoni műút mellett.

— *Minden felhőtlen tehát?*

— Közel sem, számos akadályba ütközünk. Tudja, az előítéletek...

*

Beszélgetésünk itt megszakadt. Bari Károly egyik versbefejezése türemkedett elém: „Nagy üzenetet viszek: aranypescsés levelet címzett a Mindenségnek szívében egy nép”. Ő verseivel indult a léleknek hazát keresni, Jónás Judit megjelenítéseivel és interpretációival teszi ezt. Jóérzésű mindannyiak, segítsünk ebben!

Bayer Béla

— Igen, én is így ftél-